

นิทานมอญ

เรื่องที่ 1: นิทานมอญสอนหญิง-ชาย

ในหมู่บ้านมอญสมัยก่อนไม่มีอาจารย์ผู้ทรงความรู้อยู่ในหมู่บ้าน มีชายสองคน คนหนึ่งรวย อีกคนหนึ่งยากจนจึงไปแสวงหาวิชาความรู้กับอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงที่หมู่บ้านอื่น ลูกศิษย์ที่มาเรียนกับอาจารย์ผู้นี้มาจากหลายหมู่บ้านใช้เวลาถึง 3 ปีจึงศึกษาสรรพวิทยาการจนสำเร็จแล้วจึงเตรียมตัวเดินทางกลับบ้าน อาจารย์ได้กักขับศิษย์ของตนว่าเมื่อไปบ้านใดก็ตามให้สังเกตที่หิ้งพระถ้าไม่มีแจกันใส่ดอกไม้บูชาพระก็ไม่สมควรจะเข้าไปพัก ผู้หญิงพบที่ตลาดแล้วแลดูสวยก็ต้องแอบไปดูที่ห้องครัวในบ้านของผู้หญิงด้วย ถ้าครัวสกปรกแสดงว่าผู้หญิงคนนั้นไม่เรียบร้อย ดูถึงที่นอน หมอน มุ้ง ถ้าไม่สะอาดเรียบร้อยผู้หญิงคนนั้นเป็นคนห่างไกลจากพุทธศาสนา เขาก็ลาอาจารย์กลับมา ก่อนที่จะถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งเขามีความจำเป็นต้องแวะพักที่ศาลาริมทางเห็นผู้หญิงคนที่ 1 เดินผ่านมา ผู้หญิงคนหนึ่งที่บ้านมีแจกันใส่ดอกไม้ มีหิ้งพระ ซึ่งเธอได้ออกปากว่าเย็นวันนี้ถ้าออกเดินทางไม่ทันให้ไปพักค้างแรมและไปรับประทานอาหารที่บ้านของเธอก็ได้ ผู้หญิงอีกคนหนึ่งเดินมาเป็นคนไม่เรียบร้อย บ้านช่องสกปรก มีฐานะยากจนแต่อยากจะร่ำรวยสามารถทำอะไรได้ทุกอย่างทั้งโดยสุจริตและทุจริต

ผู้หญิงทั้งสองคนมีอาชีพค้าขายเหมือนกันทั้งคู่ ผู้หญิงคนแรกพอรุ่งสางก็เตรียมน้ำล้างหน้าและผ้าเช็ดหน้าไว้ให้สามี ผู้หญิงคนที่สองพอตื่นขึ้นมาไม่ทันที่จะล้างหน้าก็ไปปลุกสามีให้ตื่น แต่แทนที่จะใช้มือเขย่าแต่ใช้เท้าเขี่ยแทนมือ การค้าขายจึงไม่เจริญ ผู้หญิงที่นับถือสามีเกรงว่าสามีจะตื่นค่อยย่องออกมาจากที่นอน ล้างหน้าล้างตาเสร็จแล้วเตรียมน้ำล้างหน้าผ้าเช็ดหน้าให้แก่สามี ผู้หญิงทั้งสองคนไปขายของที่ตลาด ผู้หญิงคนที่สองเล่าให้เพื่อนฟังว่า “ผัวของข้าไม่ยอมตื่นสักที ข้าก็เลยใช้เท้าถีบส่งเลย” เพื่อนจึงเตือนว่าทำอย่างนี้ไม่งามสำหรับผู้หญิงต่อมารุกขเทวดาที่สิงสถิตอยู่ในต้นไม้เห็นผู้หญิงทั้งสองคนก็อยากจะทราบการปฏิบัติต่อสามีในขณะที่อยู่บ้าน จึงส่งลูกน้องตามไปดูที่บ้าน ปรากฏว่าผู้หญิงคนแรกกราบเท้าสามีก่อนเข้านอน ในตอนเช้าเมื่อตื่นขึ้นมาก็เตรียมน้ำล้างหน้าและผ้าเช็ดหน้าไว้ให้สามีซึ่งตื่นนอนภายหลังภรรยา

สามีของผู้หญิงคนแรกมีความขยันขันแข็งมักจะไปหาพินมาไว้ในบ้านเรือน แต่สามีของผู้หญิงคนที่สองหาพินไม่ได้ การค้าขายของภรรยาไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะเธอมีนิสัยชอบนิินทา คำทอสามีอยู่เสมอ ไม่เคยปรณนิบัติสามีและไม่เคยกราบเท้าสามีเลย รุกขเทวดาสดับ

พฤติกรรมของภรรยาสามีทั้งสองคู่จากลูกน้องจึงบันดาลให้สามีของผู้หญิงคนแรกซึ่งไปหาพินในป่าพบทองคำ และหาบทองคำกลับบ้าน โดยหญิงผู้เป็นภรรยาผู้อยู่ที่บ้าน ทำอาหาร เตรียมน้ำดื่มไว้ให้แก่สามี ผู้หญิงคนที่สองเมื่อเห็นเพื่อนบ้านหาบทองคำกลับบ้านด้วยความโลภโมโหสั่นก็สั่งให้สามีออกไปหาพินบ้าง รุกขเทวดาได้บอกให้ลูกน้องส่งผู้ภรรยาคู่หนึ่งไปหาสามีของหญิงผู้นี้ จนต้องวิ่งหนีผู้ภรรยาคู่หนึ่งกลับมาที่บ้าน เมื่อมาถึงบ้านกลับถูกภรรยาตำว่าอย่างสาหัสเสียเสีย ต่อมาการค้าของภรรยาและสามีคู่แรกเจริญก้าวหน้าทำให้มีฐานะมั่นคง ในขณะที่กิจการค้าขายของภรรยาและสามีคู่หลังประสบกับความขาดทุนอย่างย่อยยับจนกลายเป็นคนสิ้นไร้ไม้ตอกในที่สุด (สังเวียน นางสาวดี, สัมภาษณ์)

เรื่องที่ 2: คีลห่าเป็นเหตุ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในรามัญเทศะมีสามีภรรยาคู่หนึ่ง ชื่อนายเจาะแจะ และนางเตเหณะ ทั้งสองมีบุตรชายอยู่ 10 คน ชื่อ อ๊ะซัน อ๊ะซิด อ๊ะเจ็ง อ๊ะซัด อ๊ะซอก อ๊ะซัว อ๊ะด้อย อ๊ะดุย อ๊ะซุย อ๊ะฮอง นางเตเหณะผู้ภรรยามีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทุกวันนางจะทำบุญตักบาตรแก่พระสงฆ์อย่างสม่ำเสมอ ครั้นเมื่อถึงวันธรรมสวนะ นางเตเหณะก็จะเดินขึ้นไปทำบุญที่วัดเพื่อรับศีลรับพรจากเจ้าอาวาส จนกระทั่งในภายหลังเธอได้เป็นอุบาสิกาอาวโสของวัดแห่งนั้น ตรงกันข้ามกับสามีซึ่งไม่เคยเข้าวัดเข้าวาและไม่เคยขอศีลขอพรหรือฟังเทศน์ ฟังธรรมเลยแม้แต่ครั้งเดียว

วันหนึ่งเจ้าอาวาสถามนางเตเหณะว่า "เตเหณะเอ๋ย สามีผู้โง่เขลาของเจ้าทำไมไม่เข้าวัดเข้าวากับเราบ้างละอี ? คนที่ไม่เคยฟังธรรมไม่เคยรับศีลไปปฏิบัติ ตายไปก็จะตกนรกกลายเป็นเปรตนะ บอกให้มันเข้าวัดบ้างนะเตเหณะ" นางตอบว่า "เจ้าคะ พระคุณเจ้า" พอกลับไปถึงบ้านนางจึงพูดกับนายเจาะแจะผู้เป็นสามีว่า "พ่ออะซัน หลวงพ่อท่านฝากข้ามาบอกว่าให้แกเข้าวัดรับศีลรับพรกับเราบ้าง" นายเจาะแจะตอบว่า "แล้วแกไม่ได้บอกหลวงพ่อก็คือว่าข้าอาภรรยานี้ศีลไม่เป็น ?" นางเตเหณะตอบว่า "ไม่ต้องกังวลหรอก แกก็พูดตามหลวงพ่อก็คือพอ" นายเจาะแจะจะบอกว่า "ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ได้มีปัญหา"

เมื่อวันพระขึ้นแปดค่ำเวียนมาถึงนายเจาะแจะก็ไปที่วัดตั้งแต่ตีห้าแล้วนั่งรออยู่ที่หน้าประตูกุฏิของหลวงพ่อก่อน เมื่อหลวงพ่อดำเนินขึ้นมาสวดมนต์เพื่อออกมล้างหน้าก็พบนายเจาะแจะจะนั่งรออยู่จึงร้องทักว่า "อ้าว! โยมมาทำบุญแต่เช้าตรู่เลยนะวันนี้" "โยมสินะที่เป็นสามีของเตเหณะ?" นายเจาะแจะก็พูดตามหลวงพ่อกว่า " โยมสินะที่เป็นสามีของเตเหณะ?" เมื่อหลวงพ่อดำเนินนายเจาะแจะจะพูดตามตนเหมือนมีเจตนาจะล้อเลียนก็รู้สึกโกรธจึงพูดตะคอกใส่ นายเจาะแจะว่า " เอ็งนี่ช่างเป็นคนโง่เขลาเสียจริง ๆ " เมื่อได้ยินดังนั้น นายเจาะแจะจะก็พูดตะคอกกลับไปทันทีว่า "เอ็งนี่

ช่างเป็นคนโง่เขลาเสียจริง ๆ” หลวงพ่อรู้สึกโกรธสุดที่จะระงับโทสะเอาไว้ได้จึงคว้ากระโดนหมายจะขว้างใส่นายเจาะแจะ แต่นายเจาะแจะก็ไม่รอช้ารีบคว้าไม้ที่ใช้สำหรับตีกังสดาลไว้เป็นอาวุธป้องกันตัวในทันที แล้วทั้งสองก็เข้าตลุมบอนกันอย่างดุเดือดจนกระทั่งข้าวของที่อยู่ในกุฏิพังพินาศไม่ว่าจะเป็นตู้เก็บพระไตรปิฎก โต๊ะน้ำชา หน้าต่างกุฏิ พอต่อสู้กันจนอ่อนใจและอ่อนแรงไปทั้งพระและฆราวาสต่างก็หยุดพักแล้วหันมาจ้องหน้ากัน หลวงพ่อพูดขึ้นว่า “เอ็งไม่ต้องมามองหน้าข้า” นายเจาะแจะก็พูดตามหลวงพ่ออีกว่า “เอ็งไม่ต้องมามองหน้าข้า” แล้วทั้งคู่ก็ปะทะกันต่อจนกระทั่งต้องรามือกันไปในที่สุด นายเจาะแจะเมื่อกลับไปถึงบ้านก็ไม่พูดจากับใครแต่เดินตรงเข้าไปในห้องนอนทันที นางเตเหณะรู้สึกแปลกใจที่เห็นสามีกลับมาในขณะที่ฟ้ายังไม่ทันรุ่งสางจึงเข้าไปถามสามีว่า “เป็นอย่างไรพ่ออะจัน หลวงพ่อท่านให้ศีลให้พรดีไหม ?” นายเจาะแจะตอบว่า “พอเลยนะแถมเตเหณะ นี่แค่ศีลห้าข้ายังนับวณขนาดนี้ ถ้าศีลแปดละก็อัฐกสิณคนแก่ก็เลี้ยงเอาเองเถอะ”

นางเตเหณะเมื่อแลเห็นหน้าตาอันบวมปูด ฟกช้ำ ดำเขียวของสามีก็ตกใจไม่รอช้ารีบวิ่งขึ้นไปวัดเพื่อมุ่งหน้าไปยังกุฏิของหลวงพ่อ จนกระทั่งนางมองเห็นสภาพของกุฏิที่พังพินาศ นางจึงถามหลวงพ่อบนทันทีว่า -หลวงพ่อเจ้าคะ นี่มันเกิดอะไรกันขึ้น ? มีโจรมาปล้นวัดหรืออย่างไรเจ้าคะ? แล้วสามีที่โง่เขลาของอิจันทำไมถึงหน้าตาบวมปูดอย่างนั้นละเจ้าคะ?” หลวงพ่อผู้นอนแบบอยู่บนเตียงตอบว่า “โจรเงินที่ไหนกันละโยมที่จะมาปล้น แล้วเรื่องนี้เจ้าก็ไม่ต้องอยากรู้หรอก ให้ข้ากับสามีผู้โง่เขลาของเจ้ารู้กันแค่สองคนก็พอ เจ้าจงรีบไปหาขมิ้นสดมาตำผสมกับน้ำมันงามารักษาอาตมาเถิด สงสัยว่ากระดูกซี่โครงจะหักไปแล้วหลายซี่แล้วกระมัง โอ๊ย!” ในวันนั้นบรรดาชาวบ้านที่ตั้งใจจะมาขอศีลขอพรจากหลวงพ่อก็ต่างก็พากันสงสัยว่าอะไรเป็นเหตุให้หลวงพ่อบาดเจ็บอย่างกะทันหันเช่นนั้น แต่ผู้ที่รู้ดีที่สุดถึงสาเหตุที่แท้จริงในเรื่องนี้ก็ไม่มีใครนอกจากนายเจาะแจะเพียงคนเดียวเท่านั้น

เรื่องที่ 3: หูตึงทั้งสี่

กาลครั้งหนึ่ง ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในรามัญเทศะมีชายวัยกลางคนสี่คน แต่ชายทั้งสี่เป็น คนหูตึงฟังอะไรไม่ได้ยินทั้งสิ้น ทั้งสี่คนมีอาชีพและสถานภาพที่แตกต่างกันออกไป คนที่หนึ่งมีอาชีพปลูกแตงร้านและพืชผักต่าง ๆ ชายคนที่สองมีอาชีพเลี้ยงแพะ ชายคนที่สามมีอาชีพปาดตาลขายและชายคนที่สี่เป็นผู้ใหญ่บ้าน อยู่มาวันหนึ่งแพะของชายคนที่สองหายไปตัวหนึ่ง เจ้าของจึงออกตามหาแพะของตนจนมาถึงสวนผักจึงเข้าไปถามเจ้าของสวนว่า “สหายเอ๋ย แพะของข้าหลงมาทางนี้บ้างหรือเปล่า?” ชายปลูกผักกลับตอบว่า “แตงกวาที่อยู่บนร้านเพิ่งออกผล

ใหม่ ๆ ชำยังไม่ได้อาไปถวายวัดเลย ใครมาขอซื้อข้าก็ไม่ขาย"¹ ชายเจ้าของแพเข้าใจว่า ชายเจ้าของสวนผักไม่พบแพของตนจึงออกตามหาแพต่อไปจนมาพบกับชายผู้มีอาชีพปาดตาล ที่ปลูกบ้านอาศัยอยู่ท้ายทุ่งจึงเข้าไปถามอีกว่า "สหายเอ๋ย เจ้าอยู่แถวนี้เห็นแพของข้าหลงมาทางนี้บ้างไหม?" ชายผู้มีอาชีพปาดตาลตอบพร้อมกับชี้มือประกอบว่า "ตั้งแต่ที่ตรงนี้จนถึงท้ายทุ่ง โน่นเป็นต้นตาลของข้าทั้งหมด" ชายเจ้าของแพเข้าใจเอาเองว่าแพของตนอยู่ที่บริเวณท้ายทุ่งจึงเร่งรีบตามไปตามทางที่เจ้าของต้นตาลชี้มือไปและพบกับแพของตนซึ่งตกอยู่ในคูน้ำและเดินขึ้นมาเองไม่ได้เพราะขาของมันหัก เขาจึงรีบอุ้มแพขึ้นมา หลังจากนั้นจึงเดินแวะเข้าไปเพื่อที่จะขอบคุณชายปาดตาลโดยเอ่ยขึ้นว่า "ขอบใจมากนะที่บอกว่าแพของข้าไปทางท้ายทุ่งโน่น" ชายปาดตาลเข้าใจว่าชายเลี้ยงแพกล่าวหาว่าตนเป็นคนตีแพจนขาหักจึงเถียงว่า "เฮ้ย! ข้าไม่เคยคิดที่จะตีแพของสหายเลยนะเป็นความสัจย์ ข้าเป็นคนซื่อ ถ้าไม่เชื่อก็ไปถามคนปลูกผักดูก็ได้ว่าข้าเป็นคนยังงี้" แล้วชายทั้งสองก็เดินมายังสวนผัก เจ้าของสวนตาลกล่าวขึ้นก่อนว่า "คิดดูซิเพื่อน แพของมันเป็นอยู่ที่ไหนข้าก็ยังไม่รู้เลยแล้วมันมากล่าวหาข้าได้อย่างไรว่าข้าตีแพของมันเป็นจนขาหัก ข้าก็ปาดตาลอยู่ที่นี่มานานหลายสิบปีแล้วเพื่อนก็รู้นิสัยของข้าดีใช่ไหม?" ชายเจ้าของสวนแดงเข้าใจว่าชายทั้งสองกำลังมาขอซื้อแพจากสวนของตนอย่างแน่นอนจึงกล่าวแก่ชายทั้งสองคนว่า "ท่านทั้งสองจะมาขอซื้อแพของข้า หรือจะเอาแพมาแลกข้าก็ไม่ให้ เพราะแพของข้าเพิ่งจะออกลูก ชำยังไม่ได้อาไปถวายวัดเลย พวกท่านไม่เข้าใจที่ข้าพูดหรืออย่างไร?"

ต่อจากนั้นชายทั้งสามก็ตั้งหน้าตั้งตาเถียงกัน (คนละเรื่อง) อย่างเอาเป็นเอาตายแต่ก็ไม่สามารถหาทางยุติความขัดแย้งระหว่างกันได้จึงพากันไปหาผู้ใหญ่บ้านเพื่อให้ช่วยตัดสินว่าใครผิดใครถูก แต่เผอิญว่าในวันนั้นผู้ใหญ่บ้านกับภรรยาได้ทะเลาะกันถึงขั้นแตกหักและหย่าร้างกันในที่สุด เมื่อชายเจ้าปัญหาทั้งสามไปถึงบ้านของผู้ใหญ่ ๓ ซึ่งเจ้าของบ้านนั่งอยู่ที่ระเบียงบ้าน แล้วต่างก็ชิงกันเล่าปัญหาของตนเองให้ผู้ใหญ่บ้านฟัง แต่ผู้ใหญ่บ้านกลับเข้าใจเอาเองว่าลูกบ้านทั้งสามคนได้มาขอร้องมิให้ตนและภรรยาเลิกร้างกัน จึงเอ่ยขึ้นกับชายเจ้าปัญหาทั้งสามว่า "พวกเอ็งอย่ามาขอร้องเสียให้ยากเลยที่จะไม่ให้ข้าเลิกกับเมีย เพราะข้ากับมันพูดกันไม่รู้เรื่อง เอ็งลองมาเป็นข้าดูบ้างสิ แล้วพวกเอ็งจะรู้ว่ามันพูดจาเสียดื้อขนาดไหน ให้หัวเด็ดตีนขาดยังไงข้าก็ไม่นิยมคืนดีกับเมียข้าอย่างเด็ดขาด พวกเอ็งอย่ามาพูดเกลี้ยกล่อมเสียให้ยากเลย กลับบ้านไปเสียเถอะ" ชายเจ้าปัญหาทั้งสามเข้าใจเอาเองว่าผู้ใหญ่บ้านได้ละสวปัญหาข้อขัดแย้งของพวกตนเป็น

¹ คนมอญเชื่อว่าเมื่อผัก ผลไม้ออกลูกออกผลใหม่ ๆ ถ้านำไปถวายพระที่วัดเสียก่อนก็จะนำไปขายหรือแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่นผู้ถวายจะได้รับอานิสงส์สูง

ที่เรียบร้อยแล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้านไป เพื่อนบ้านทั้งหลายในหมู่บ้านจึงรู้สึกประหลาดใจกันมากกว่าคตูดึงทั้ง 4 นี้ยุติลงไปได้อย่างไร

เรื่องที่ 4: กบน้อยกับราชสีห์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วยังมีราชสีห์ตัวหนึ่งซึ่งได้เป็นเจ้าปกครองป่าใหญ่แห่งหนึ่งโดยมีถ้ำทองเป็นถิ่นพำนัก อยู่มาวันหนึ่งราชสีห์ได้เดินออกมาจากถ้ำทองเพื่อไปหาอาหารกินในป่า ราชสีห์หาอาหารอยู่เป็นเวลานานก็ไม่พบสัตว์น้อยใหญ่แม้แต่ตัวเดียว มันจึงเดินต่อไปจนกระทั่งถึงบึงน้ำแห่งหนึ่งและกวาดสายตาไปรอบ ๆ บึงแห่งนั้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่มีพบเหยื่อที่จะกลายเป็นอาหารอันโอชะของมันแม้แต่เพียงตัวเดียว จะมีก็แต่เพียงกบน้อยตัวหนึ่งซึ่งนั่งเอกเขนกอย่างสบายอารมณ์อยู่บนใบบัวใบหนึ่งที่ขึ้นอยู่กลางบึง ราชสีห์จึงเดินตรงเข้าไปยังขอบบึงพร้อมกับเอ่ยขึ้นว่า “นี่เจ้ากบน้อยเจ้ารู้ไหมว่าใครก็ตามที่บุกรุกเข้ามาในเขตปกครองของข้า มันจะต้องตายทุกราย” กบน้อยเมื่อได้ยินดังนั้นจึงกล่าวขึ้นว่า “ท่านราชสีห์ ตามธรรมดาในเขตปกครองของราชสีห์ก็คือป่าใหญ่และถ้ำทองที่อาศัยอยู่เท่านั้น แต่บึงน้ำแห่งนี้เป็นที่ของข้า ท่านนั้นแหละได้รุกรานอาณาเขตที่ข้าปกครองอยู่” ราชสีห์จึงพูดในเชิงข่มขู่ว่า “เจ้ากบเอ๋ย ตัวเจ้าเล็กกระจิริดเพียงเท่านี้ กล้าตี้อย่างไรจึงมาเถียงกับข้าผู้มีพลังกำลังอันมหาศาล เจ้าช่างไม่ให้ความเคารพยำเกรงแก่ข้าผู้เป็นเจ้าป่าบ้างเลยหรืออย่างไร ? อ้อนี่เจ้าคงอยากจะมีเรื่องกับข้าละซิจึงเอ่ยวาจาออกมาเช่นนั้น”

กบน้อยได้ยินจึงตอบไปว่า “ท่านราชสีห์ ตัวข้าเล็กกว่าท่านหลายสิบเท่า ข้าไม่หาญกล้าที่จะมีเรื่องกับท่านหรอก แต่ถ้าท่านต้องการจะมีเรื่องกับข้าก็เชิญเถิด” ว่าแล้วก็นั่งอยู่บนใบบัวอย่างองอาจ ราชสีห์ได้ฟังก็รู้สึกโกรธเป็นกำลังจึงพูดขึ้นว่า “ซิชะ เจ้ากบน้อยเจ้า ช่างใช้วาจาเสียดสียกย่อนเหลือเกิน ปากเจ้าก็พูดว่าไม่ยอมมีเรื่องกับข้า แต่ก็ทำข้าอยู่เหยิง ๆ ว่าอยากมีเรื่องกับเจ้าก็เชิญ นี่เจ้ารู้ไหม ผู้ที่มีพลังกำลังมหาศาลอย่างข้ามันแค่เพียงส่งเสียงคำรามออกมาให้เจ้าได้ยิน เจ้าก็จะอกแตกตายทันที” เมื่อได้ยินดังนั้นกบน้อยจึงพูดขึ้นมาว่า “ท่านราชสีห์เอ๋ย ข้าไม่กลัวเสียงของท่านหรอก”

ราชสีห์บันดาลโทษะอยากจะสังหารกบน้อยด้วยน้ำมือของตนเองให้สมแค้น แต่ไม่สามารถทำได้เพราะกบนั่งอยู่บนใบบัวกลางบึงน้ำแห่งนั้น สุดปัญญาที่มันจะทำอะไรได้ จึงคำรามออกมาด้วยเสียงอันดังดังก้องไปทั้งราวป่า และทุกครั้งที่ราชสีห์คำรามกบน้อยก็จะกระโดดผลุดลงไปอยู่ใต้ผิวน้ำ รอจนกว่าเสียงราชสีห์จะเงียบลงไปถึงกระโดดกลับขึ้นไปนั่งอยู่บนใบบัวดังเดิม การกระทำของกบน้อยทำให้ราชสีห์โกรธมากยิ่งขึ้นทุกขณะ ยิ่งโกรธมันก็ยิ่งส่งเสียงคำรามให้ดังมากยิ่งขึ้น กบน้อยก็ใช้ยุทธวิธีในลักษณะเดิมครั้งแล้วครั้งเล่า จนกระทั่งราชสีห์ก็อกแตกตายในที่สุด บรรดากบน้อยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบึงแห่งนั้นต่างพากันส่งเสียงร้องสรรเสริญกบน้อยที่สามารถ

เอาชนะพระยาราชสีห์ด้วยกลอุบายอันชาญฉลาด หลังจากนั้นฝูงกบก็รวมกันกินเนื้อราชสีห์จนหมด นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าการใช้ปัญญานั้นย่อมดีกว่าการใช้พลังกำลังเพียงสถานเดียว

เรื่องที่ 5: นายทวารบาลผู้พิสมัยสินบน

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วยังมีชายชาวนาผู้ยากจนคนหนึ่งซึ่งขณะที่กำลังไถนาอยู่ในต้นวันตฤตฤก็ได้อัญมณีเม็ดหนึ่งซึ่งมีแสงสว่างสุกใสในตัวของมันเอง จึงอยากจะนำเอาอัญมณีเม็ดนั้นไปถวายต่อพระราชา เขาจึงรีบเร่งเดินทางไปจนถึงประตูพระราชวัง เมื่อถึงประตูวังชั้นในก็ไปพบกับนายทวารบาลผู้รักษาประตู ชาวนาจึงแจ้งถึงความจำเป็นที่ตนต้องมาเข้าเฝ้าพระราชาในครั้งนี้ เมื่อนายทวารบาลทราบเหตุผลของชาวนาแล้วจึงเอ่ยขึ้นว่า “เจ้าจะเอาอัญมณีไปถวายพระราชาก็ได้ แต่ต้องมีข้อแม้ข้อหนึ่ง ก็คือถ้าเจ้าได้รับรางวัลเป็นทรัพย์สินหรือแก้วแหวนเงินทองจากพระราชาแล้วละก็ เจ้าต้องแบ่งให้ข้ากึ่งหนึ่งนะ ถ้าไม่อย่างนั้นข้าก็จะไม่เปิดประตูให้เจ้าเข้าเฝ้าพระรชานะ” ชาวนาได้ยินดังนั้นจึงรับปากว่า “ทุกสิ่งทั้งข้าจะได้รับพระราชทานจากพระราชา ข้าจะแบ่งให้ท่านกึ่งหนึ่งตามที่ท่านต้องการ”

ต่อจากนั้นนายทวารบาลก็เปิดประตูให้ชาวนาเพื่อไปเข้าเฝ้าพระราชา เมื่อเขานำอัญมณีเม็ดนั้นไปถวายแด่องค์ราชา ผู้ซึ่งเมื่อเห็นอัญมณีก็ทรงรำพึงกับพระองค์เองว่า “อัญมณีที่ชาวนานำมาให้แก่เราเป็นสิ่งที่หาค่าบมิได้ มีค่าควรเมือง เราต้องปูลรางวัลให้ชาวนาผู้น้อยอย่างงามทีเดียว” เมื่อทรงมีพระดำรัสกับพระองค์เองเช่นนั้นก็ตรัสขึ้นว่า “เจ้านำอัญมณีมามอบให้ข้า ข้าจะให้รางวัลแก่เจ้าเป็นสิ่งตอบแทน เจ้าอยากได้อะไรก็บอกมาเถิด ข้าจะมอบให้เจ้า” ชาวนาเมื่อได้ยินพระราชามีพระดำรัสเช่นนั้นก็อยากจะกราบทูลเกี่ยวกับเรื่องส่วนแบ่งที่นายทวารบาลต้องการ แต่เขาก็สะดุดใจไว้ด้วยความที่อยากจะดัดนิสัยคนที่คอยรับผลประโยชน์จากผู้อื่นจึงกราบทูลพระราชาว่า “ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานเขียน 50 ที่ พระพุทธเจ้าค่ะ” พระราชาเมื่อได้ทรงสดับเช่นนั้นก็รู้สึกตกพระทัยจึงมีพระดำรัสถามชาวนาถึงเหตุผลที่ต้องการถูกเขียนถึง 50 ที่ ชาวนาจึงกราบทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้าได้ตกปากรับคำกับนายทวารบาลว่า หากข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระราชทานรางวัลจากพระองค์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าจะต้องแบ่งรางวัลให้แก่ข้ากึ่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อข้าพระพุทธเจ้าขอรับพระราชทานเขียนจากพระองค์ 50 ที่ พระองค์ก็ให้คนเขียนข้าพระพุทธเจ้าเพียงแค่ 25 ที่ ส่วนอีก 25 ที่ที่เหลือก็ให้เขียนนายทวารบาลแทนข้าพระพุทธเจ้าก็แล้วกัน พระพุทธเจ้าค่ะ”

พระราชาเมื่อทรงได้สดับเช่นนั้นก็ทรงทราบด้วยพระเนตรพระกรรณว่านายทวารบาลเป็นผู้ที่คอยเรียกสินบนจากบุคคลที่มาขอเข้าเฝ้าพระองค์อยู่เนืองเนือง พระองค์จึงพระราชทานรางวัลที่เป็นเงินทองให้แก่ชายชาวนาอย่างมากมาย ส่วนนายทวารบาลได้รับพระราชทานเขียน

25 ที่ และถูกขับออกไปจากพระราชวัง (นิทานเรื่องที่ 2, 3, 4, และ 5 เล่าและเรียบเรียงจากนิทาน มอญโบราณโดย สวรร เสี่ยงทองคำ, ครูสอนภาษามอญและภาษาไทยในหมู่บ้านมอญวังกะ, 18 กันยายน 2548)

เรื่องที่ 6: พระราชาผู้ทรงสูญเสียพระเนตร (มดมะเริ่ม)

มีกษัตริย์แห่งเมืองมะละแหม่งผู้ทรงมีดวงพระเนตรถึงสามองค์ซึ่งทรงอุทยานภาพเป็นอย่างยิ่ง แต่พระองค์ไม่เคยทรงแพร่พรายถึงอุทยานภาพแห่งดวงพระเนตรของพระองค์ให้แก่ผู้ใด แต่พระมเหสีทรงทราบในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ต่อมาพระมเหสีทรงมีจิตปฏิพัทธ์ต่อชายอื่นที่ทรงเห็นว่ารูปร่างกว่าพระสวามีจึงนำความลับของพระราชินีไปเปิดเผยต่อผู้อื่น แล้วบอกกับคนทั่วไปว่าถ้าผู้ใดสามารถทำลายอิทธิฤทธิ์ของพระเนตรเสื่อมลงได้ก็จะได้รับประทานรางวัลอย่างงามจากพระมเหสี มีชายผู้หนึ่งได้นำเอาผ้าชิ้นที่เลอะโลหิตประจำเดือนของสตรีมาซักให้สะอาดเพื่อนำมาทำเป็นผ้าซับพระพักตร์ถวายให้แก่กษัตริย์ เมื่อทรงใช้ผ้านั้นซับพระพักตร์ดวงพระเนตรทั้งสามองค์จึงมืดบอดลงในทันที หลังจากนั้นพระมเหสีจึงทรงขับกษัตริย์ออกจากเมืองไปแล้วตามลอบปลงพระชนม์พระองค์ พระองค์จึงทรงวิ่งหนีลอดเข้าไปใต้ต้นส้มป่อยในขณะฝนกำลังตกลงมาอย่างหนักน้ำจากต้นส้มป่อยได้หยดลงมาต้องพระเนตรของกษัตริย์ พระเนตรเลหายจากความมืดบอดได้รับอิทธิฤทธิ์กลับคืนมาดังเดิม ทรงเข้าไปช้อนองค์อยู่ในวัดแล้วทรงผนวชเป็นพระสงฆ์และประทับทำสมาธิอยู่ พระมเหสีเสด็จเข้ามาในพระอารามแล้วทรงใช้เข็มทิ่มที่พระวรกายของกษัตริย์จึงทราบว่าเป็นพระองค์แล้วนำไปสำเร็จโทษด้วยการประหารชีวิต แต่เดิมมาพระเนตรของพระองค์เมื่อทรงจ้องมองผู้ใดก็ตามคนผู้นั้นก็จะตายทันที หรือเมื่อมีข้าศึกมาประชิดพระนครกษัตริย์ก็จะทรงใช้ทิพยเนตรส่องดูจึงทรงรู้ข่าวศึกล่วงหน้าทุกครั้ง ชื่อเมืองมะละแหม่งกลายมาจากคำว่ามดมะเริ่มที่แปลว่าเมืองตาเลี้ย (มะวิน และ มะไซก, สัมภาษณ์โดยผ่านล่ามคือเด็กชายวินัย นักเรียนโรงเรียนวัดวังกวีเวการาม)